

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ	VI

บทที่

1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
	1.3 สมมติฐานของการศึกษา	6
	1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
	1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	7
	1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
	1.7 นิยามศัพท์	8
2	แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอนุญาโตตุลาการสถาบันอนุญาโตตุลาการ สถานะทางกฎหมายและการจัดการข้อพิพาทของสถาบัน นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน คำสั่งทางปกครอง แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา หลายแห่ง	9
	2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการ	10
	2.1.1 ความหมายและแนวคิดของอนุญาโตตุลาการ	10
	2.1.1.1 ความหมายของอนุญาโตตุลาการ	10
	2.1.1.2 แนวคิดของอนุญาโตตุลาการ	13
	2.1.1.3 อนุญาโตตุลาการในระบบกฎหมายไทย	18
	2.1.1.4 กฎหมายระหว่างประเทศ พิธีสารหรือความตกลงระหว่างประเทศที่ เกี่ยวข้องกับอนุญาโตตุลาการ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีหรือผูกพัน	21

บทที่

หน้า

2.1.1.5 ความหมายและลักษณะของข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการ	24
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการ	29
2.1.2.1 ทฤษฎีอำนาจเป็นของรัฐหรือเขตอำนาจ (Jurisdictional Theory).....	29
2.1.2.2 ทฤษฎีสัญญา (Contractual Theory)	30
2.1.2.3 ทฤษฎีผสม (Mixed or Hybrid Theory).....	31
2.1.2.4 ทฤษฎีความเป็นเอกเทศ (Autonomous Theory หรือ SUI GENERIS THEORY)	31
2.1.3 ประเภทของอนุญาโตตุลาการ	32
2.1.4 การระงับข้อพิพาททางเลือกในสัญญาภาครัฐของประเทศไทย.....	35
2.1.4.1 ข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐ	37
2.1.4.2 ข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน.....	39
2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความหมาย การจัดตั้งสถานะทางกฎหมายของสถาบันอนุญาโตตุลาการ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการอนุญาโตตุลาการภายใต้การจัดการของสถาบัน	43
2.2.1 ความหมายและแนวคิดของสถาบันอนุญาโตตุลาการ	43
2.2.2 สถาบันอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย	45
2.2.2.1 สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม (Thai Arbitration Institute หรือ TAI).....	46
2.2.2.2 สถาบันอนุญาโตตุลาการ (Thailand Arbitration Center หรือ THAC)	49
2.2.2.3 สำนักงานสภาอนุญาโตตุลาการการค้าไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	53
2.2.2.4 สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์.....	54
2.2.2.5 สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.....	56
2.2.3 ประเภทและรูปแบบการจัดการข้อพิพาทของสถาบันอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย.....	57
2.2.3.1 สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม (TAI)	57
2.2.3.2 สถาบันอนุญาโตตุลาการ (THAC).....	60

2.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการอนุญาตโตตุลาการภายใต้การจัดการ ของสถาบันอนุญาตโตตุลาการ	65
2.2.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญากับอนุญาตโตตุลาการ.....	65
2.2.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญากับสถาบันอนุญาตโตตุลาการ	67
2.3 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความสมบูรณ์และอำนาจของ อนุญาตโตตุลาการ	68
2.3.1 หลักความเป็นเอกเทศของสัญญาอนุญาตโตตุลาการ (Separability หรือ Severability).....	69
2.3.2 หลักวินิจิจฉัยขอบเขตอำนาจของตนเอง (Principle of Competence-Competence).....	71
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสถานะความเป็นนิติบุคคลของรัฐและนิติบุคคลตาม กฎหมายมหาชน	76
2.4.1 แนวคิดว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันและอิทธิพลต่อการกำหนดสถานะความเป็น นิติบุคคลของรัฐและนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน	77
2.4.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับสถานะความเป็นนิติบุคคลของรัฐ	79
2.4.2.1 ทฤษฎีที่ถือว่านิติบุคคลเป็นสิ่งสมมติ.....	79
2.4.2.2 ทฤษฎีที่ถือว่านิติบุคคลมีสภาพความเป็นอยู่อย่างแท้จริง.....	79
2.4.2.3 ทฤษฎีที่ปฏิเสธนิติบุคคล	80
2.4.2.4 ทฤษฎีที่ยอมรับความมีอยู่จริงทางเทคนิคของนิติบุคคล.....	80
2.4.3 การกำหนดสถานะความเป็นนิติบุคคลของรัฐและนิติบุคคลตามกฎหมาย มหาชนในบริบทของกฎหมายต่างประเทศ	80
2.4.3.1 นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของสหราชอาณาจักร.....	80
2.4.3.2 นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของประเทศฝรั่งเศส	81
2.4.4 การกำหนดสถานะความเป็นนิติบุคคลของรัฐและนิติบุคคลตามกฎหมาย มหาชนในบริบทของกฎหมายไทย	83
2.4.4.1 สถานะของ “รัฐ” ของประเทศไทย ในบริบทของกฎหมายระหว่าง ประเทศ.....	83
2.4.4.2 สถานะของ “รัฐ” ของประเทศไทย ในบริบทของกฎหมายไทย	83

บทที่

หน้า

2.5 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองกับคำสั่งรับข้อพิพาทไว้ภายใต้การจัดการของสถาบันอนุญาโตตุลาการ	86
2.5.1 ความหมายของคำสั่งทางปกครอง.....	87
2.5.2 ลักษณะของคำสั่งทางปกครอง.....	88
2.5.3 คำสั่งรับข้อพิพาทไว้ในการจัดการของสถาบันอนุญาโตตุลาการ	92
2.6 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้เริ่มต้นคดีและการดำเนินกระบวนการพิจารณาหลายแห่ง	93
2.6.1 หลัก Forum Shopping.....	93
2.6.2 การดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบคู่ขนาน (Parallel Proceedings).....	95
2.7 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายที่ใช้ในการจัดการกรณีที่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาหลายแห่ง	100
2.7.1 หลัก Lis Pendens หรือ Lis Alibi Pendens	101
2.7.2 หลักความเป็นที่สุดของคำพิพากษา (Res Judicata).....	103
3 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและสถานะทางกฎหมายและการคัดค้านการจัดการข้อพิพาทก่อนแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการของต่างประเทศและประเทศไทย	105
3.1 การจัดตั้งและสถานะทางกฎหมายของสถาบันอนุญาโตตุลาการและการคัดค้านการจัดการข้อพิพาทก่อนแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการของต่างประเทศ	105
3.1.1 ศาลอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศแห่งลอนดอน (The London Court of International Arbitration หรือ LCIA).....	106
3.1.1.1 ความเป็นมาของ LCIA	106
3.1.1.2 โครงสร้างของ LCIA.....	107
3.1.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง LCIA กับกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการของสหราชอาณาจักร.....	108
3.1.1.4 การคัดค้านความสามารถในการจัดการข้อพิพาทของ LCIA.....	113

บทที่

หน้า

3.1.2 สถาบันอนุญาโตตุลาการของสภาหอการค้าสวีเดน (The Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce หรือ SCC).....	114
3.1.2.1 ความเป็นมาของ SCC	115
3.1.2.2 โครงสร้างของ SCC	115
3.1.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง SCC กับกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการของประเทศสวีเดน	116
3.1.2.4 การคัดค้านความสามารถในการจัดการข้อพิพาทของ SCC	117
3.1.3 ศูนย์อนุญาโตตุลาการนานาชาติสิงคโปร์ (Singapore International Arbitration Centre หรือ SIAC)	121
3.1.3.1 ความเป็นมาของ SIAC.....	121
3.1.3.2 การเริ่มต้นของกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการของ SIAC	122
3.1.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง SIAC กับกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการของประเทศสิงคโปร์	124
3.1.3.4 การคัดค้านความสามารถในการจัดการข้อพิพาทของ SIAC.....	126
3.2 การจัดตั้งและสถานะทางกฎหมายของสถาบันอนุญาโตตุลาการและความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนร่วมในการอนุญาโตตุลาการภายใต้การจัดการของสถาบันอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย.....	130
3.2.1 การจัดตั้งและสถานะทางกฎหมายของสถาบันอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย	130
3.2.1.1 สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม (TAJ).....	130
3.2.1.2 สถาบันอนุญาโตตุลาการ (THAC).....	131
3.2.2 ความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนร่วมในการอนุญาโตตุลาการภายใต้การจัดการของสถาบันอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย.....	132
3.3 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการคัดค้านการจัดการข้อพิพาทก่อนแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย.....	135
3.3.1 พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545	135
3.3.2 พระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2550.....	137
3.3.3 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539.....	138

บทที่

หน้า

3.3.4 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542	140
3.3.5 ข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรม ว่าด้วยอนุญาตตุลาการ สถาบัน อนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2560 ของ สถาบันอนุญาตตุลาการสำนักงานศาลยุติธรรม (TAI)	141
3.3.5.1 การใช้ข้อบังคับ	141
3.3.5.2 การคัดค้านอนุญาตตุลาการ	142
3.3.5.3 การคัดค้านเขตอำนาจของคณะอนุญาตตุลาการ	143
3.3.5.4 อำนาจวินิจฉัยของสถาบันอนุญาตตุลาการ	143
3.3.6 ข้อบังคับสถาบันอนุญาตตุลาการ ว่าด้วยการให้ใช้ข้อบังคับสถาบัน อนุญาตตุลาการว่าด้วยอนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2558 ของสถาบันอนุญาตตุลาการ (THAC)	144
3.3.6.1 การใช้ข้อบังคับ	144
3.3.6.2 การคัดค้านอนุญาตตุลาการ	144
4 วิเคราะห์ปัญหาของสถานะทางกฎหมาย ขอบเขตอำนาจและการคัดค้านการจัดการ ข้อพิพาทก่อนแต่งตั้งคณะอนุญาตตุลาการของสถาบันอนุญาตตุลาการในประเทศไทย	148
4.1 ปัญหาเกี่ยวกับสถานะความเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐของสถาบัน อนุญาตตุลาการ	148
4.1.1 ผลกระทบต่อความเป็นอิสระของสถาบันอนุญาตตุลาการ	150
4.1.2 สถาบันอนุญาตตุลาการไม่ได้รับการสนับสนุนและผลักดันอย่างจริงจัง	151
4.1.3 วัตถุประสงค์และการดำเนินการของสถาบันอนุญาตตุลาการไม่สอดคล้อง กับสถานะความเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ	153
4.2 ปัญหาจากความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนร่วมในสัญญาอนุญาตตุลาการตามแนว คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด	155
4.2.1 ปัญหาการไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลของสถาบันอนุญาตตุลาการ	155
4.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคู่พิพาทกับสถาบันอนุญาตตุลาการมิได้ตั้งอยู่บน หลักความสัมพันธ์ทางสัญญาเช่นเดียวกับหลักสากล	156
4.2.3 การใช้อำนาจของนายทะเบียนหรือผู้อำนวยการสถาบันไม่สอดคล้องกับ ลักษณะของคำสั่งทางปกครอง	158

บทที่	หน้า
4.2.4 แนวบรรทัดฐานตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ทำให้เกิดความ ถกเถียงระหว่างสถาบันอนุญาโตตุลาการ	160
4.3 ปัญหาการดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบคู่ขนาน (Parallel Proceedings) ภายใต้ การจัดการข้อพิพาทของสถาบันอนุญาโตตุลาการมากกว่าหนึ่งแห่ง.....	162
4.4 ปัญหาการคัดค้านการจัดการข้อพิพาทของสถาบันอนุญาโตตุลาการก่อนการ แต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการตามแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด.....	165
4.4.1 ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคัดค้านขอบเขตอำนาจและการจัด การข้อพิพาทของสถาบันอนุญาโตตุลาการก่อนแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ.	166
4.4.2 กรณีไม่เปิดช่องให้คัดค้านขอบเขตอำนาจและการจัดการข้อพิพาทของ สถาบันอนุญาโตตุลาการก่อนแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการได้โดยสภาพ.....	167
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	171
5.1 บทสรุป	171
5.2 ข้อเสนอแนะ	173
บรรณานุกรม	175
ประวัติผู้เขียน	186